

[Zestaw narzędzi tworzenia
opowieści cyfrowych]

[Zestaw narzędzi tworzenia opowieści cyfrowych]

Opracowali Jason Ward i Andrea Bullivant
Materiały te stanowią dodatek do Przewodnika DST,
opracowanego przez Dávid Bán, Balázs Nagy

Materiał szkoleniowy powstał w ramach projektu **“I-DIGital Stories – Stories Educational Learning Facilities”** finansowanego przez Komisję Europejską (2015-1-IT02-KA204-015181).

Materiał ten objęty jest licencją **Creative Commons**, 2017

Oznacza to, że możesz kopiować, rozpowszechniać i wyświetlać fragment lub pełną wersję tekstu i obrazków, pod warunkiem uznania praw autorskich niżej podanych osób:

Jason Ward i Andrea Bullivan dla Zestawu narzędzi

Dávid Bán i Balázs Nagy dla Przewodnika DST

Projekt **“I-DIGital Stories – Stories Educational Learning Facilities”**

Niemniej jednak, jeśli zamierzasz rozpowszechniać zmodyfikowaną wersję naszego materiału, musisz najpierw poprosić nas o pozwolenie i rozpowszechniać powstałą pracę wyłącznie na tej samej lub podobnej licencji do tej, zdecydowanie nie w celach komercyjnych.

Kredyt fotograficzny: http://idigstories.eu/IO_credits.

Ten projekt został zrealizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt lub publikacja odzwierciedlają jedynie stanowisko ich autora i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość merytoryczną

I dig stories
Stories Educational Learning Facilities
project number: 2015-1-IT02-KA204-015181

This project has been funded with support from the European Commission.
This publication reflects the views only of the author, and the
Commission cannot be held responsible for any use
which may be made of the information contained therein.

Zestaw narzędzi DST

Zestaw narzędzi tworzenia opowieści cyfrowych DST to praktyczny, 'skrócony' przewodnik pomagający w przygotowaniu warsztatów DST, oparty na właściwym przewodniku i zawierający spostrzeżenia i sugestie przekazane na podstawie wcześniej przeprowadzonych warsztatów. Struktura jest zbliżona do Przewodnika DST, ale znajdują się tam dodatkowe ćwiczenia i studia przypadków, w tym takich, które mogą pomóc trenerom w pracy z bardziej wymagającymi grupami. Seria zakładek dostępnych na stronie projektu DST prowadzi użytkownika przez następujące etapy:

- Znalezienie grupy
- Rozpoczęcie
- Tworzenie opowieści
- Tworzenie cyfrowej opowieści
- Metody pracy z drażliwymi problemami
- Udostępnienie i zakończenie

Jak korzystać z zestawu

Każda sekcja zawiera listę "Najważniejszych wskazówek" dla trenera, wliczając w to krótki materiał wideo. Poniżej znajdują się bardziej szczegółowe materiały i punkty do rozważenia. Pozostałe sekcje zawierają linki do odpowiedzi i filmy instruktażowe pokazujące jak korzystać z programów do edycji (Apple iMovie).

Zalecenia

1. Nie trzeba czytać wszystkich sekcji Zestawu, ale zachęcamy do przeczytania całego Przewodnika.
2. Zalecamy obejrzenie przynajmniej 5 filmów DST z poprzednich warsztatów
3. Dobrze jest gdy trener posiada doświadczenie w prowadzeniu tego typu warsztatów
4. Potrzebna jest podstawowa znajomość mediów cyfrowych.

Podczas gdy Zestaw i Przewodnik zostały opracowane aby poprowadzić Cię przez proces organizacji warsztatów, zalecamy wzięcie udziału w podobnych warsztatach, oraz/lub przygotowanie własnej opowieści cyfrowej, co ma celu lepsze zrozumienie procesu. Będziesz mógł również zaprezentować swoją opowieść podczas warsztatów jako przykład.

Spis treści

Wstęp

1. Wprowadzenie

2. Podstawy

3. Zastosowania

4. Podsumowanie

5. Bibliografia

6. Załączniki

7. Indeks

8. Wykaz skrótów

9. Wykaz tabel

10. Wykaz rysunków

11. Wykaz zdjęć

12. Wykaz filmów

13. Wykaz dźwięków

14. Wykaz symboli

15. Wykaz znaków

16. Wykaz liter

1. Znalezienie grupy	7
2. Rozpoczęcie	12
3. Tworzenie opowieści	18
4. Tworzenie opowieści cyfrowej	24
5. Metody pracy z drażliwymi problemami	29
6. Udostępnienie i zakończenie	35
7. Załączniki	40

1 Znalezienie grupy

Znalezienie grupy to rzecz nad którą, trzeba się zastanowić przed rozpoczęciem warsztatów DST; zaczynając od miejsca, poprzez reklamę, aż do czasu potrzebnego na wykonanie.

Cele:

Praktyczne pomysły i wskazówki odnośnie doboru grupy i promocji szkolenia.

Upewnić się, że uczestnicy rozumieją na czym polegają warsztaty DST.

1. http://idigstories.eu/Znalezienie_grupy

Najważniejsze wskazówki:

Czy masz jasno określone cele?

Czy masz na myśli jakiś konkretny temat czy też wybór pozostawiasz uczestnikom? Czy w ramach szkolenia powstanie jedna wspólna czy wiele indywidualnych historii?

Czy grupa będzie otwarta czy zamknięta?

Kto może wziąć udział w warsztatach? Czy są one skierowane do wybranej grupy? Jaką grupę masz na myśli?

Czy wcześniej pracowałeś już z tą grupą?

Dzieci, uchodźcy, młodzież NEET (pozostająca poza strefą zatrudnienia i edukacji). Czy masz wystarczająco dużo doświadczenia, aby zapewnić tej grupie wymagane wsparcie?

W jaki sposób zamierzasz nawiązać kontakt?

Szkoły, grupy społeczne, ulotki? Czy masz już jakieś kontakty, czy potrzebujesz pomocy?

Czy uczestnicy wiedzą co mają przynieść?

Komputer, zdjęcia, słuchawki, oprogramowanie do edycji zdjęć/filmów (zainstalowane). Czy twoi uczestnicy zdają sobie sprawę, że tego potrzebują?

Szybkie linki:

- Najważniejsze wskazówki
- Praktyka
- Chwila refleksji
- Działania

Praktyka

Cele, tematy i beneficjenci

- Jakie są cele? Co zyskają uczestnicy zaangażowani w tą grupę?
- Jakie zagadnienia wchodzi w grę?
- Kto skorzysta natychmiast, a kto w perspektywie długoterminowej?

Czy grupa, którą prowadzisz ma charakter otwarty czy zamknięty?

- Grupa otwarta – uczestnicy zapraszania są za pomocą na przykład ulotek. Grupa jest dostępna dla wszystkich (choć można dokonać podziału na zajęcia dla dzieci i osób dorosłych)
- Grupa zamknięta – osoby wybrane lub odpowiadające określonej grupie docelowej, należące do tej samej kategorii, na przykład dzieci z tej samej świetlicy lub uchodźcy czy osoby ubiegające się o azyl.
- Czy poznałeś wcześniej członków grupy? Spowoduje to różnice w dynamice grupy i nawiązywaniu więzi.

Jak pewnie się czujesz pracując z tą grupą?

- Czy pracowałeś z tą grupą wcześniej? Nie oznacza to koniecznie tych konkretnych osób, ale kategorii, w jakiej się oni znajdują. Na przykład: dzieci, młodzież NEET (pozostająca poza strefą zatrudnienia i edukacji).
- Może również zainteresować warsztatami uczestników z poprzednich projektów?

Reklama

Co?

- Czy twoje terminy i czasy są jasno przedstawione? Będziesz musiał przemyśleć i jasno określić liczbę potrzebnych godzin/dni, oraz czy następują po sobie kolejno czy też jest pomiędzy nimi jakaś przerwa. Czasami trzeba prowadzić negocjacje z osobami wynajmującymi salę jak i z samymi uczestnikami. Trzy dni to popularny model lecz jeśli inne zobowiązania staną na przeszkodzie, warsztaty mogą być przeprowadzone w godzinach wieczornych lub raz w tygodniu z edytowaniem wideo i innymi pracami przeprowadzonymi pomiędzy.

- Czy uczestnicy wiedzą co będzie im potrzebne w trakcie warsztatów – komputery, oprogramowanie, mysz, fotografie?

Dlaczego?

Warsztaty powinny być powiązane z twoimi celami, ale równocześnie dawać uczestnikom jasno do zrozumienia co dzięki nim zyskają

Jak?

- Prywatne zaproszenie, ulotka czy inny sposób? Będzie zależało to od typu grupy i tego czy jest on Ci znany?
- Jak udostępnić różne kanały komunikacji dla różnych grup? Dla przykładu media społecznościowe mogą bardziej nadawać się dla osób młodych.
- Użyj istniejących sieci. Zaplanuj czas na pracę „pośredników”, np. nauczycieli w swoich szkołach.

Tworzenie ‘bezpiecznej przestrzeni’

Czy ludzie wiedzą w czym uczestniczą?

Tworzenie bezpiecznej przestrzeni zaczyna się od etapu rozpoznania i reklamy skierowanej do twojej grupy. Oprócz powyższej listy kontrolnej, ważne będzie też uwzględnienie w reklamie informacji o wymaganym zaangażowaniu np. jak ważne jest uczestnictwo na każdym spotkaniu.

Chwila refleksji

Kto będzie potrzebował dodatkowej pomocy?

Bariery językowe, brak wiedzy technicznej, dostęp do zdjęć- jak zamierzasz rozwiązać te potencjalne problemy?

Bariery językowe

Jest to wyzwanie w przypadku pracy z grupą wielonarodową. Uczestnicy mogą nie być w stanie wyrazić się w języku, który nie jest ich językiem ojczystym. Różne pochodzenie kulturowe, może stworzyć atrakcyjne środowisko, ale czasami może być powodem nieporozumień. Dlatego zaleca się aby na pierwszej sesji DST, wybrać grupę, z którą pracowałeś w przeszłości, tak abyś wiedział jakiego wsparcia potrzebują.

Brak wiedzy technicznej

Dobrze jest ocenić wiedzę i kompetencje techniczne uczestników przed rozpoczęciem warsztatów. Jeśli uważasz, że twoja grupa, może zmagać się z technologią, pamiętaj, że może to zająć znaczną ilość czasu, aby ich tego nauczyć. Upewnij się, że uczestnicy są odpowiednio przygotowani przed sesjami, na przykład czy mają zainstalowane odpowiednie oprogramowanie.

Obrazy

Bardzo dobrym pomysłem jest poinformowanie uczestników o potrzebie przygotowania zdjęć przed spotkaniem. Warto również zapisywać je na pendrive czy karcie SD. Przygotowując się w ten sposób można skrócić czas opracowania scenariusza i umożliwić tworzenie szybkich, ale wysokiej jakości historii cyfrowych.

Można używać zdjęć ze stron internetowych lub wyszukiwarek, ale tylko wtedy, gdy zdjęcia osobiste nie są dostępne lub istnieje wystarczający powód aby uniknąć osobistej identyfikacji (patrz tabela nr. 4. Czas na refleksje). Sprawdź, czy wybrane zdjęcia możesz używać bezpłatnie. Bądź świadomy potencjalnych problemów związanych z prawami autorskimi i ochroną prywatności, nie możesz umieścić zdjęcia osoby, jeśli nie posiadasz jej zgody. Czy na zdjęciach uczestnika widoczne są inne osoby, od których potrzebujesz uzyskać zgodę na publikację wizerunku?

Opowieść wspólna

Czasami podczas warsztatów DST grupa opracowuje wspólną historię zamiast tworzyć wiele historii indywidualnych. Czasem opracowanie wspólnej opowieści może pomóc grupie w tworzeniu dobrych relacji oraz zmniejszaniu niepokoju związanego z tworzeniem indywidualnych opowieści.

2 Rozpoczęcie

Rozpoczęcie pracy obejmuje zapoznanie się z grupą i określenie sposobu na ustanowienie dobrych relacji.

Cele:

1 Dostarczenie konkretnych wskazówek i zapewnienie “bezpiecznej przestrzeni” dla uczestników w tworzeniu i dzieleniu się swoimi historiami.

2 Upewnienie się, że uczestnicy rozumieją oczekiwania i rolę moderatora oraz, że czują się komfortowo, i mogą rozpocząć proces tworzenia opowieści cyfrowej.

2. <http://idigstories.eu/Rozpoczęcie>

Najważniejsze wskazówki:

Czy dysponujesz wystarczająco dużym pomieszczeniem?

Czy ludzie mogą się swobodnie poruszać? Czy wszyscy mogą stać razem w kręgu? Czy każdy będzie mógł usiąść koło stołu przy komputerze?

Czy posiadasz odpowiedni sprzęt?

Projektory, ekrany, komputery. To wszystko będzie potrzebne podczas sesji tworzenia opowieści cyfrowych.

Czy jest miejsce dla ludzi pracujących indywidualnie?

Przez większość czasu ludzie pracują samodzielnie. Czy jest wystarczająco dużo miejsca, aby uczestnicy mogli pracować w ten sposób.

Czy masz wystarczająco dużo gniazdek?

Czy w pokoju nie ma zbyt wielu przewodów? Czy twoje stoły są blisko gniazdek? Czy każdy ma dostęp do gniazdka?

Czy pokój jest sprawdzony i bezpieczny?

Jest to proces o charakterze prywatnym i osobistym. Czy uczestnicy czują się komfortowo w pokoju?

Czy jest pomieszczenie jest zabezpieczone przed nieproszonymi gośćmi?

Szybkie linki:

- **Najważniejsze wskazówki**
- **Praktyka**
- **Chwila refleksji**
- **Działania**

Praktyka

Miejsce i lokalizacja

- Czy jest dostępne dla każdego i łatwe do znalezienia?
- Czy miejsce warsztatów zapewnia odpowiedni komfort, tzn. czy warsztaty nie będą zakłócone przez hałas lub inne osoby znajdujące się w tym budynku?
- Czy miejsce to jest odpowiednie dla wszystkich etapów procesu DST, zapewniając przestrzeń do pracy indywidualnej, z możliwie najlepszą izolacją akustyczną oraz oświetleniem, które można dostosować do projekcji filmów?
- Czy w miejscu tym jest dostępne Wi-Fi? Wielu ludzi pobiera zdjęcia w trakcie tworzenia opowieści, więc Wi-Fi jest tu niezbędne.

Harmonogram warsztatów

- Czy odpowiada on potrzebom grupy? Czy można go dostosować?
- Czy grupa woli pracować intensywniej przez kolejne dni aby zagłębić się w proces, czy potrzebuje przerwy, szczególnie w przypadku innych zobowiązań (praca, opieka nad dziećmi)?

Udogodnienia techniczne – sprawdź komputery i inne urządzenia pod kątem:

- Dostępności edytorów tekstu i drukarki?
- Dostępności aparatu fotograficznego i skanera o wysokiej rozdzielczości?
- Jakości dyktafonu?
- Oprogramowania do edycji wideo?
- Dostępności projektora i głośników?
- Zgodności komputerów uczestników z wybranym oprogramowaniem do edycji? + mysz (lepiej nadająca się do tego celu niż touchpad) + słuchawki

Uczestnicy – czy otrzymali oni wystarczająco dużo informacji o tym, co przynieść ze sobą, na przykład liczbę lub typ zdjęć? Czy mogą to mieć na pamięci przenośnej?

Tworzenie 'bezpiecznej przestrzeni'

Język

Zwróć uwagę na język i używaj go w tak jasny i prosty sposób jak to możliwe, unikając języka technicznego i gwary

Praca z grupą zróżnicowaną kulturowo

To może być wspaniałe doświadczenie dla każdego, ale szczególną uwagę należy zwrócić tu na język, aby uniknąć nieporozumień i dać uczestnikom czas na wypowiedzenie się.

Poufność

'Należy ustalić zasady poufności:

Wszelkie udostępniane informacje pozostają w grupie

Nie należy nagrywać opowieści innych osób, na etapie ich tworzenia. Telefony komórkowe powinny być wyłączone!

Nie wolno udostępniać zdjęć bez zgody właściciela, lub gdy znajdują się na nich osoby z określonych grup np. osoby ubiegające się o azyl, dzieci znajdujące się pod opieką rodzin zastępczych czy domów dziecka.

Brak opinii

Powinno być to jasno powiedziane, najlepiej poprzez porozumienie grupowe, że uczestnicy i ich opowieści nie będą osądzani ani oceniani przez nikogo podczas całego procesu.

Moderowanie

Trener jest również moderatorem, którego rolą jest zapewnić aby wszyscy czuli się dobrze i uczestniczyli w procesie w równym stopniu, aby zarówno mówili jak i byli wysłuchani. To podejście należy zastosować od samego początku. Kiedy zapewnisz już bezpieczną przestrzeń, możesz rozpocząć proces tworzenia opowieści cyfrowych.

Chwila refleksji

Podstawowe zasady

Na początku warsztatów DST, z różnymi grupami dorosłych, trener używa wcześniej przygotowanych zdań opisujących reguły lub zasady. Na przykład *'Szanuję opinię innych osób w grupie, nawet jeśli się z nimi nie zgadzam'*.

Zdania wykorzystywane były w zadaniu gdzie uczestnicy albo wyrażali zgodę wstając i zamieniając się miejscami albo pozostawali w pozycji siedzącej, wyrażając swoją dezaprobatę. Można również przedstawić nowe sugestie i za pomocą tego procesu uczestnicy osiągają porozumienie odnośnie reguł i zasad warsztatów, z którymi wszyscy czują się komfortowo. Jeśli słowo „reguły” wydaje się zbyt zniechęcające spróbuj znaleźć słowo, które spodoba się grupie np. ‘granice’ lub ‘wytyczne grupowe’

Icebreakery, ćwiczenia aktywujące i umożliwiające lepsze poznanie

Każdy kto - ćwiczenie ułatwiające uczestnikom nawiązanie relacji bez wywierania niepotrzebnego nacisku.

Wszyscy uczestnicy siedzą w kręgu na krzesłach a jedna osoba stoi w środku (zazwyczaj jest to moderator, który pomaga rozpocząć każde ćwiczenie). Osoba stojąca na środku tworzy zdanie o sobie zaczynające się od ‘Każdy kto...’, np. ‘Każdy kto ma psa’. Uczestnicy, których dotyczy to zdanie (w tym przypadku, wszyscy posiadający psa) muszą wstać i znaleźć sobie nowe miejsce najszybciej jak potrafią. Osoba, która pozostanie bez miejsca wypowiada następne zdanie zaczynające się od „Każdy kto...”. Powtarza się tak długo jak moderator uzna za stosowne.

Prawda, fałsz – zapewnia ramy dla tworzenia opowieści i pozwala uczestnikom na lepsze poznanie się.

Każdy członek grupy przedstawia się i mówi dwa zdania o sobie, z których jedno jest prawdziwe a drugie fałszywe. Na przykład, „Jestem John i mam węża. Jestem John i zwykle jadam tosty na śniadanie”

Jeśli grupa lub pojedyncze osoby czują się na tyle komfortowo mogą zadawać uczestnikowi dodatkowe pytania pomagając mu rozwinąć swoją opowieść. Następnie uczestnicy głosują co według nich jest prawdą a co nie. Upewnij się, że uczestnicy nie czują żadnej presji dotyczącej swoich wypowiedzi i nie muszą mówić czegoś z czym czują się niezręcznie..

Uwaga: Ćwiczenie to co prawda koncentruje się na nie mówieniu prawdy, ale DST (w większości przypadków) opiera się na mówieniu prawdy. Niemniej jednak, można to wykorzystać do celów prezentacji procesu tworzenia opowieści fikcyjnych, na potrzeby warsztatów DST.

Fotograf i aparat– zachęca do spojrzenia na rzeczy z innej perspektywy, co jest kolejną umiejętności liczącą się w procesie tworzenia opowieści.

Podziel grupę na pary i poproś aby wybrali spośród siebie fotografa i kamerę. Fotograf wybiera coś w pomieszczeniu co chciałby sfotografować i prosi drugą osobę (pełniącą funkcję aparatu) o zrobienie zdjęcia wybranego przedmiotu. Osoba ta ma jednak mieć zamknięte oczy, to fotograf nastawia aparat i naprowadza go na właściwy obiekt, po wykonaniu zdjęcia operator odwraca się go fotografa, otwiera oczy i opisuje wykonane zdjęcie. Następnie oboje spoglądają na realny przedmiot, który został sfotografowany i rozmawiają o różnicach w postrzeganiu. Co zauważyli? Jak różniła się ich percepcja? Czy zauważyli poszczególne element czy raczej cały obrazek?

Po zrobieniu zdjęcia, para zamienia się funkcjami, teraz to operator jest fotografem i na odwrót. W końcu, grupa wspólnie omawia swoje doświadczenia z tego ćwiczenia i dzieli się swoimi spostrzeżeniami. Gra ta ma celu budowanie zaufania, zwiększanie komunikacji i skupienia.

Uwaga: Zawiazanie oczu wymaga zaufania, tak więc upewnij się, że członkowie grupy czują się ze sobą komfortowo przed podjęciem tej aktywności.

3 Tworzenie opowieści

Tworzenie opowieści jest moderowanym procesem i uwzględnia to co chce osiągnąć moderator w celu uświadomienia grupie tego co jest potrzebne w procesie tworzenia opowieści.

Cele

- 1 Zrozumienie zasad usprawniania procesu tworzenia opowieści poprzez zapewnienie 'bezpiecznego środowiska'
- 2 pomoc uczestnikom w zrozumieniu tego jaką historię chcieliby opowiedzieć.

http://idigstories.eu/Tworzenie_opowieści

Najważniejsze wskazówki

Czy ludzie mają swoje własne historie?

Czy mają pomysł na opowieść, którą chcą się podzielić? Czy trzeba im w tym pomóc?

Czy są w stanie zmieścić się w czasie?

Najdłuższy czas to 2,5 minuty. Czy twoi uczestnicy są przygotowani do dostosowania swojej opowieści do tych ram czasowych?

Czy mają wystarczająco dużo zdjęć?

Zaleca się przygotowanie 15-25 zdjęć. Czy osoba będzie potrzebować innych zdjęć (z Internetu)?

Czy posiadają scenariusz?

Czy wiedzą, co chcą powiedzieć? Czy są zadowoleni, z tego jak to brzmi? Czy ma to sens dla innych osób?

Czy chętnie się nimi dzielą?

Czy wiedzą, co się stanie z ich opowieścią? Czy dobrze się czują dzieląc się tym z innymi użytkownikami?

Szybkie linki:

- **Najważniejsze wskazówki**
- **Praktyka**
- **Chwila refleksji**
- **Działania**

Praktyka

1. Przekaż jasne informacje o procesie

- Harmonogram zadań np. kiedy wybrać zdjęcia, kiedy napisać opowiadanie
- Obejrzyj kilka przykładowych filmów
- Odpowiadaj na pytania i obawy
- Wyjaśnij podstawowe kwestie prawne i dotyczące praw autorskich
- Powiedz im jak będzie wyglądało zakończenie procesu i co się stanie z ich filmem po warsztatach (zapisywanie, publikacja, wyrażenie zgody na udostępnianie)
- Niektórzy ludzie zaczynają od swoich zdjęć i tworzą opowiadanie, inni piszą historię i znajdują zdjęcia. Oba sposoby są dobre, ale upewnij się, że wiedzą gdzie zacząć.

2. Poznawanie się – Icebreakery (jeden lub więcej). Pomysły na ćwiczenia tego typu znajdziesz poniżej

3. Story Circle – dla uczestników w celu opracowania zarysu opowieści, na podstawie którego mogą później opracować finalny scenariusz

- Powinno odbywać się w przytulnym miejscu, gdzie nie dochodzą żadne zakłócenia z zewnątrz i gdzie każdy uczestnik może sobie wygodnie usiąść
- Mogą potrzebować 'zachęty'. To w zależności od ćwiczenia, ale w większości przypadków, można poprosić uczestników o przyniesienie 3 ważnych dla nich przedmiotów (w tym zdjęć) oraz zarys ich opowieści, jeśli taki posiadają
- Obejmuje ćwiczenia typu icebreaker oraz gry, mające na celu stymulację pomysłów. Zobacz 'Ćwiczenia' poniżej. Więcej pomysłów można znaleźć w *Przewodniku po metodzie DST*.
- Powinno kończyć się decyzją odnośnie planowanej opowieści i spisaniem wstępnej wersji scenariusza.

4. Spisywanie opowieści – tworzenie prostego ale przejrzystego scenariusza do odczytania przez narratora filmu. Wersja ta ma zawierać:

- Proste i krótkie zdania, oddające dobrze charakter osoby opowiadającej, z wykorzystaniem charakterystycznego dla niej języka. Idealnie, jest to pomiędzy 180 a 320 słów.
- Czas dla opowiadaczy aby „przespali się ze swoją opowieścią” i nanieśli ostateczne poprawki.
- Wykorzystanie odpowiednich pytań aby odpowiednio nakierunkować opowieść i wyeliminować niechciane informacje. Mniej czasami znaczy więcej!
- Wsparcie zarówno dla osób, które utknęły w martwym punkcie, jak i dla tych zbyt pewnych siebie.

5. Scenorys- prosta, dwukolumnowa tabela, gdzie jedna kolumna zawiera tekst o określonej długości i rytmie – zwykle zdanie po zdaniu, a druga odpowiadające im zdjęcia.

- Zachowaj właściwe proporcje pomiędzy obrazkami a tekstem.
- Zasadniczo, wystarczy parę zdań aby opisać jedno zdjęcie, a to może zależeć od powiązanych z nim emocji i dramaturgii filmu.

Tworzenie ‘bezpiecznej przestrzeni’

Brak presji

Upewnij się, że uczestnicy nie odczuwają żadnej presji dzielenia się opowieścią, która jest “dobra” czy “ciekawa”. Na przykład, grupa uczestników będących uchodźcami nie musi opowiadać wyłącznie o swojej ucieczce z kraju. Nie porównuj tylko dziel się, i pozwalaj innym na wytłumaczenie swojej opowieści, a także jeśli chcą zachowanie jej dla siebie.

Ochrona

Kiedy w jednej grupie znajdują się koledzy z pracy, może istnieć potrzeba zachowania dystansu pomiędzy sprawami prywatnymi i zawodowymi, podczas dzielenia się informacjami. Należy również pamiętać o różnicach pomiędzy dynamiką pracy z dziećmi/młodzieżą a osobami dorosłymi w odniesieniu do kwestii poufności i dzielenia się doświadczeniami.

Praca w stresie

Należy przyjąć do wiadomości, że może być to stresujący proces o bardzo osobistym charakterze. Staraj się zapewnić uczestników, że nie ma czegoś takiego jak „właściwa opowieść”. Nie jest to też historia ich życia, a jedynie wybranej części ich doświadczeń. Czasami, kiedy uczestnicy dzielą się swoimi historiami w grupie, mogą zainspirować pozostałych. Wykorzystaj grupę do wspierania tego procesu.

Chwila refleksji

Praca z dziećmi, osobami dorosłymi lub grupami, które się nawzajem się nie znają, może wymagać większej aktywności grupowej na początku procesu. Czy grupa potrzebuje czegoś więcej niż standardowe ćwiczenia typu Icebreakery na początku sesji?

“Na drugi dzień, po story circle a przed wprowadzeniem do scenorysu, przeprowadziliśmy krótkie ćwiczenie aktywujące, podczas którego wszyscy uczestnicy siedzieli w okręgu, i każdy z nich musiał podać swoje imię, słowo zaczynające się na pierwszą literę ich imienia oraz czynność związaną z tym słowem. Pod koniec, cała grupa musiała powtórzyć imię każdego z uczestników, wybrane słowo i czynność. Pomogło to uczestnikom poczuć się bardziej komfortowo w grupie.”

Powtórzenie ćwiczenia aktywującego i ponowne powitanie uczestników pozwala im poczuć się pewniej w tej twórczej przestrzeni. Nie znaczy to, że potrzebuje tego każda grupa, ale kiedy twoja grupa jest młodsza, wrażliwa lub niepewna całego procesu, może się okazać to całkiem przydatną metodą.

Icebreakery, ćwiczenia aktywujące i umożliwiające lepsze poznanie

Coś podobnego/ coś odmiennego- dzielenie się informacjami o sobie, opowiadanie małych historii i poznawanie siebie:

Poproś uczestników aby ustawili się w kole. Użyj czegoś czym można rzucać i poproś uczestników aby przekazywali ten przedmiot osobom, z którymi coś ich łączy. Może być to coś o czym się dowiedzieli wcześniej, lub coś ewidentnego, na przykład kolor włosów.

Np. *Przekazuję to xxxx ponieważ obaj jesteśmy ubrani na niebiesko.*

Po tym jak każda z osób przekazała przedmiot komuś innemu, poproś ich aby przekazywali go z uwzględnieniem różnic.

Np. *Przekazuję to xxxx ponieważ on ma zwierzątko a ja nie.*

Przed rozpoczęciem gry możesz potwierdzić ustalone wcześniej zasady, aby uniknąć niewłaściwych komentarzy czy zachowań.

Photo story:

Moderator prosi uczestników o przyniesienie na warsztaty zdjęć, które mają dla nich szczególne znaczenie. Może to być zdjęcie które zamierzają wykorzystać w swojej opowieści lub jakieś inne. Uczestnicy wymieniają się zdjęciami, tak że każdy z nich dostaje niewiele mówiące mu zdjęcie. W oparciu o to zdjęcie muszą stworzyć opowieść, z nim związaną. Jest to ciekawe ćwiczenie pokazujące jak ten sam obiekt – w tym przypadku zdjęcie – można różnie zinterpretować. Pozwala to również na pobudzenie wyobraźni.

Jako alternatywa, moderator rozdaje grupie wybór przypadkowych zdjęć i prosi ich o stworzenie historii nimi zainspirowanej. Jest to dobre wprowadzenie do narracji, tworzenia scenorysu i potrzebnej na późniejszym etapie struktury opowieści.

4 Tworzenie opowieści cyfrowej

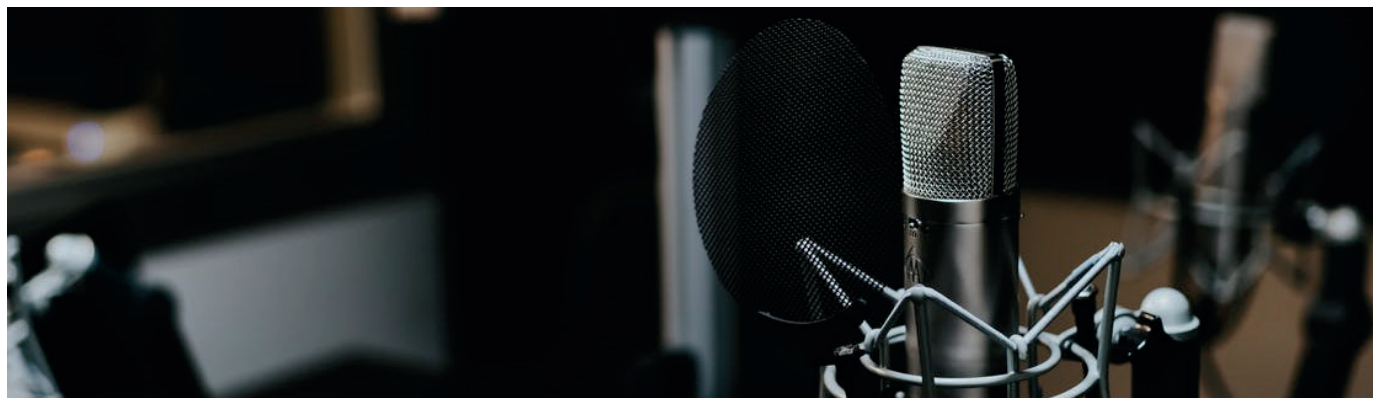
Opracowując opowieści cyfrowe uczymy się praktycznego wykorzystania technologii, sprzętu do nagrywania filmów jak również ćwiczymy kreatywność i zarządzanie czasem.

Cele

- 1 Zrozumienie co jest potrzebne, aby pomóc ludziom w procesie cyfrowej edycji
- 2 Upewnienie się, że wiesz jak pokierować swoich uczestników we właściwym wykorzystaniu oprogramowania do edycji zdjęć/filmów

http://idigstories.eu/Tworzenie_opowieści_cyfrowej

Najważniejsze wskazówki

Czy uczestnikom odpowiada oprogramowanie, którego używają?

Czy wiedzą, jak edytować swój film? Czy będziecie robić to razem?

Czy ludzie są zadowoleni ze swojego scenariusza?

Czy przygotowywali się? Czy ćwiczyli czytanie tego na głos? Czy to właściwa długość?

Jak wygląda miejsce nagrań?

Czy są jakieś zakłócenia z zewnątrz? Czy jesteś pewien że nie będą tego słyszały osoby z zewnątrz?

Czy masz odpowiedni sprzęt?

Czy używasz telefonu, dyktafonu, mikrofonu? Czy uzyskasz odpowiednią jakość dźwięku?

Czy masz wystarczająco dużo czasu?

Nagrywanie i edycja może potrwać dłużej niż myślisz. Czy wszyscy będą mieli wystarczający i równy czas?

Czy możesz sobie przypomnieć ile czasu zajęło Ci tworzenie opowiadania?

Szybkie linki:

- **Najważniejsze wskazówki**
- **Praktyka**
- **Chwila refleksji**
- **Wsparcie dla korzystania z urządzeń Apple**

Praktyka

Czy u uczestnikom odpowiada oprogramowanie, którego używają?

Tworzenie opowieści cyfrowych zawsze opiera się na swoich doświadczeniach, ale jest też w dużej mierze procesem wymagającym właściwego wykorzystania technologii, tak aby opowieść mogła być odpowiednio nagrana. Czy uczestnicy wiedzą jak dodać zdjęcie czy efekt, czy mógłbyś im to pokazać?

Czy ludzie są zadowoleni ze swojego scenariusza?

Nie oznacza to czy są zadowoleni z tekstu (który oczywiście też jest ważny), ale czy odpowiada im narracja i sposób w jaki go odczytują. Niektórzy uczestnicy robią notatki na swoich scenariuszach, pisząc np. kiedy zrobić pauzę, kiedy zmienić ton i barwę głosu.

Jak wygląda miejsce nagrań?

Czy jest to osobne pomieszczenie? Czy jest odpowiednio wyciszone i nie odseparowane od zewnętrznych odgłosów. Zewnętrzne dźwięki można edytować, ale zabiera to dużo czasu i wymaga wiedzy.

Czy masz odpowiedni sprzęt?

Uczestnicy zwykle przynoszą ze sobą laptopy i oprogramowanie, ale sprzęt nagrywający będzie raczej w twoim zakresie. Na rynku dostępnych jest mnóstwo urządzeń nagrywających dźwięk, czasami nawet można użyć aplikacji na telefonie. Jakiego sprzętu byśmy nie używali, ważne jest aby go wcześniej przetestować i sprawdzić jakość dźwięku.

Czy jest wystarczająco dużo czasu?

Choć scenariusz jest przewidziany na 1-2 minut, uczestnicy mogą chcieć nagrywać swoje opowieści wielokrotnie, edytować sekcje, a nawet zmieniać elementy tekstu. Upewnij się, że dysponujesz odpowiednim zapasem czasu umożliwiającym takie poprawki.

Tworzenie ‘bezpiecznej przestrzeni’

Obawa przed technologią:

Wielu uczestników warsztatów DST wyraża obawy przed wykorzystaniem technologii, ze względu na jej nieznaną. Czy odpowiednio ich przygotowałeś do wykorzystania wybranego oprogramowania? Co może być proste dla ciebie, dla niektórych uczestników może stanowić poważne wyzwanie.

Wzajemna pomoc uczestników:

Nie musi oznaczać to pomocy technicznej podczas tworzenia opowieści, niektórzy uczestnicy po wcześniejszym zakończeniu tworzenia swoich opowieści mogą pomóc w tym innym.

Ustalenie czasu:

Nie ma określonego i z góry narzuconego czasu trwania takich warsztatów. Zależy to od celów szkolenia i potrzeb danej grupy. Pamiętaj również, że możesz przedłużyć szkolenie jeśli uczestnicy potrzebują więcej czasu. Niektórzy będą chcieli ukończyć swoje opowieści na własną rękę, nie zapomnij więc że jest możliwość zrobienia tego w wolnym czasie (wieczorami, pomiędzy sesjami).

Chwila refleksji

Wykorzystanie zdjęć – równowaga pomiędzy wykorzystaniem zdjęć osobistych a zdjęć dostępnych w Internecie czy obrazków.

Podczas jednego z warsztatów niektórzy uczestnicy nie chcieli dzielić się swoimi zdjęciami, ale równocześnie chcieli podzielić się swoją historią. Dla jednej uczestniczki rozwiązaniem okazało się rozmycie jej twarzy na filmie i wykorzystanie ogólnodostępnych obrazków w swojej opowieści. Mimo wszystko uznała że warto podzielić się swoją opowieścią i że to jej głos, jej zdjęcia i jej historia są prezentowane, pomimo nie ujawniania swojego wizerunku.

Inni uczestnicy mogli wykorzystać zdjęcia lub obrazki dostępne w Internecie (zobacz Prawa autorskie). Jedna z uczestniczek powiedziała że nadal identyfikuje się z opowieścią, równocześnie ciesząc się że nie zostanie rozpoznana. Niektórzy uczestnicy zrezygnowali z dalszego tworzenia opowieści, ale podkreślali, że sam proces tworzenia opowieści był dla nich ciekawym doświadczeniem.

Uwaga: Zawsze wykorzystując zdjęcia pobrane z Internetu, upewnij się są ogólnodostępne i nie są chronione prawami autorskimi.

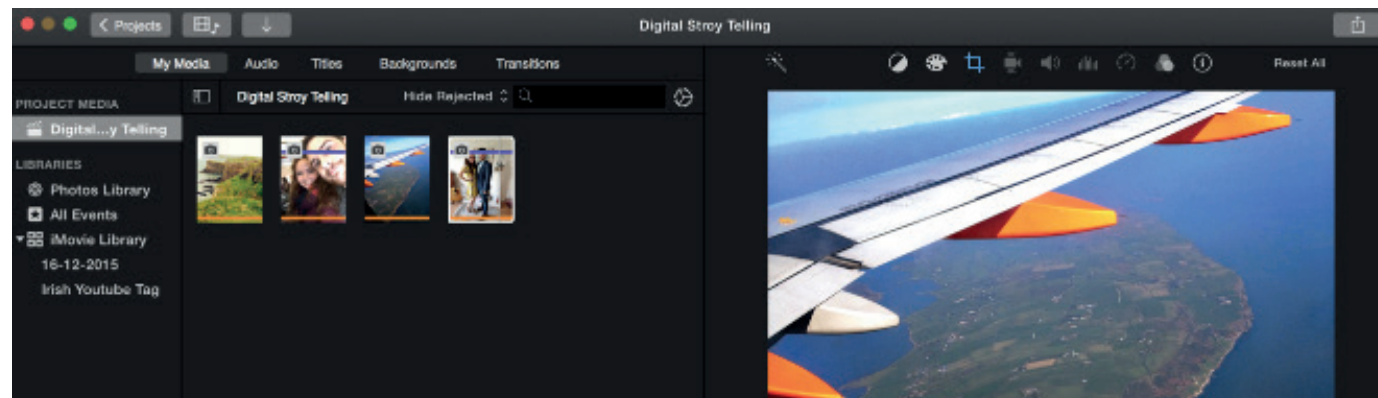
Kilka przydatnych źródeł

MacBook – iMovie

Na większości warsztatów uczestnicy będą korzystać z różnego oprogramowania do edycji, które jest kompatybilne z systemem Windows. Dla użytkowników Mac'ów, zwykle będzie to aplikacja iMovie. Poniżej znajduje się przewodnik i video tutorial dla użytkowników tej aplikacji. http://idigstories.eu/imovie_guide

http://idigstories.eu/imovie_guide

5 Metody pracy z drażliwymi problemami

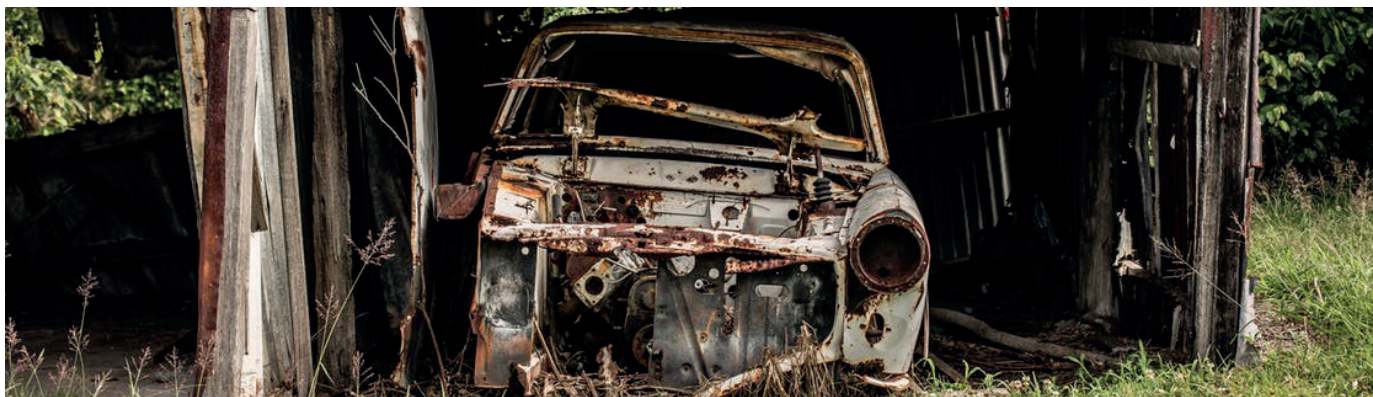
Pracując nad kwestiami wrażliwymi moderator musi stosować się do określonych kroków i zasad, tak aby zapewnić bezpieczeństwo podczas sesji, oraz być przygotowanym na pojawienie się różnych kwestii.

Cele:

- 1 Upewnienie się że uczestnicy rozumieją potrzebę ochrony prywatności i zachęcenie ich do starannego przemyślenia opowieści, którą chcą się podzielić.
- 2 Zrozumienie znaczenia ochrony i możliwości wystąpienia traumy, oraz metod wsparcia uczestników w takim przypadku.

http://idigstories.eu/Metody_pracy_z_drażliwymi_probleмами

Najważniejsze wskazówki:

Czy ludzie dzielą się tym, ponieważ chcą?

Czy jest presja, ponieważ jest to 'ciekawa' opowieść? Upewnij się, że nie ma presji ze strony twojej i innych uczestników.

Czy uczestnicy wiedzą, że mogą zmienić zdanie?

Czy wiedzą, że mogą zmienić swoją opowieść? Niedokończona opowieść jest lepsza od takiej, z której są niezadowoleni.

Czy uczestnicy mają zamiar wykorzystywać fotografie z traumatycznego zdarzenia?

Może to być zarówno inspirujące jak i straszne. Upewnij się, że uczestnicy są przygotowani zarówno do korzystania z tych zdjęć jak i dzielenia się nimi. Czy minęło wystarczająco dużo czasu od traumatycznego wypadku?

Czy uczestnicy mają jakąś alternatywę do zdjęć osobistych?

Internetowe bazy zdjęć i obrazków, zdjęcia z wystaw; istnieje kilka alternatyw do wykorzystania zdjęć osobistych.

Czy ludzie czują się ‘bezpiecznie’

Czy czują, że mogą podzielić się z grupą ich historią bez osądzania?

Szybkie linki:

- **Najważniejsze wskazówki**

- **Praktyka**

- **Chwila refleksji**

Praktyka

Trenerzy – czy sami uczestniczyliście w warsztatach lub czy stworzyliście własną opowieść cyfrową przed prowadzeniem grupy?

Trenerzy powinni być równocześnie wrażliwi i elastyczni w podejściu

Oznacza to zwrócenie uwagi na indywidualne potrzeby podczas zarządzania dynamiką grupy i utrzymywania spójności grupy. Wskazuje to również na koncentrację na procesie bardziej niż na stworzeniu ‘dobrej’ opowieści.

Ustal sposób reagowania na delikatne kwestie lub konflikty, jeśli się pojawiają

Na przykład czy jeden trener może wchodzić, podczas gdy inny jest zajęty? Z jakich możliwości może skorzystać grupa, gdy potrzebuje wsparcia? W razie potrzeby zrób sobie przerwę- bądź elastyczny.

Bariery komunikacyjne mogą oznaczać, że trenerzy będą musieli pracować z niektórymi uczestnikami indywidualnie

Na przykład, może być konieczne przerwanie story circle i wykorzystanie techniki prowadzonego wywiadu. Może to obejmować luźną rozmowę o osobistym przedmiocie czy zdjęciu.

Korzystanie z obrazków zamiast zdjęć

Obrazki mogą być wykorzystywane do wyrażania delikatnych sytuacji lub kwestii uczuciowych, przy jednoczesnym zachowaniu anonimowości osoby opowiadającej i stworzeniu szczerego oraz autentycznego filmu. Rysunki utworzone przez autora są lepsze niż korzystanie ze zdjęć, ponieważ oferują bardziej osobiste powiązanie z historią i samym filmem.

Asekuracja i ochrona grup narażonych

‘Asekuracja’ jest pojęciem wykorzystywanym w pracy z narażonymi grupami (dzieci, osoby dorosłe, narażone ze względu na wiek, choroby, stan psychiczny czy inne problemy). Trenerzy powinni mieć świadomość ważnych kwestii prawnych odnoszących się do tych niektórych grup, w danym kontekście. Należy tu podjąć ścisłą współpracę z rodzicami, nauczycielami (w przypadku pracy z dziećmi) lub opiekunami.

Zasady udostępniania

Ważne jest, aby ustalić zasady dotyczące tego, co można powiedzieć o danym procesie poza miejscem i czasem prowadzenia warsztatów. Przyjętą zasadą jest, że można dzielić się swoją opowieścią na zewnątrz, ale nie można opowiadać historii innych osób ani podawać ich nazwisk.

Tworzenie ‘bezpiecznej przestrzeni’

Przygotowywanie się do uczestnictwa w grupie

Tworzenie bezpiecznej przestrzeni będzie w dużym stopniu zależało od kroków podjętych na etapie przygotowań i rozpoczęcia warsztatów. Poniżej, znajdują się przypomnienia z “Wybór grupy”, “Rozpoczynanie” i “Tworzenie opowieści”.

- Jasne informacje i oczekiwania w stosunku do uczestników
- Zasady poufności – uzgodnione i czytelne dla wszystkich
- Komfortowa przestrzeń do pracy
- Ćwiczenia typu Icebreaker
- Świadomość, zwracanie uwagi i odpowiadanie na kwestie drażliwe, w tym zapewnienie uczestnikom możliwości powiadomienia trenera w przypadku dyskomfortu
- Elastyczność i skupienie (na celu końcowym) podczas reagowania na pojawiające się kwestie, umożliwienie zmiany opowiadania w procesie
- Zachęcanie uczestników do ‘oceny’ swoich postępów, oraz informowania o tym czy czują się komfortowo i czy czerpią satysfakcję z procesu tworzenia opowieści.
- Instruktaż i zakończenie – gotowy film jest własnością intelektualną jego twórcy, i może być wykorzystany jedynie za jego zgodą (zwykle pisemną). Powinniśmy uświadomić twórcom, że w każdej chwili mogą zmienić warunki swojej zgody lub ją wycofać. Oznacza to, że zgodę na publikację filmu w Internecie mogą dać później lub mogą poprosić o jego usunięcie (np. z naszej strony).

Gdzie możesz znaleźć wsparcie w przypadku drażliwych kwestii, zarówno dla uczestników jak i siebie jako trenera?

To może być ktoś spoza warsztatu lub szkoły, i należy przekazać uczestnikom taki kontakt. To może być ktoś kto już pracował z tą grupą (na przykład ich nauczyciel).

Działanie terapeutyczne to nie to samo co terapia!

DST nie jest terapią, ale w niektórych przypadkach może mieć działanie terapeutyczne. Jednym z takich przypadków jest kiedy mówimy o wydarzeniu traumatycznym. Należy tu rozważyć następujące opcje:

- Na początku, daj uczestnikom czas na wybranie właściwej opowieści. Jej ciekawość nie powinna przeważać nad wrażliwością tematu.
- Upewnij się, że uczestnik czuje się komfortowo dzieląc się tą historią z resztą grupy.
- Kiedy pojawia się trauma, tak silna że potrzebuje ingerencji wykwalifikowanego terapeuty, trzeba to szybko dostrzec i zasugerować profesjonalną pomoc.

Czym jest ponowne przeżywanie traumy?

Proces ten ma miejsce kiedy uczestnik narażony jest na bodziec bezpośrednio lub pośrednio związany z traumatycznym wydarzeniem z jego życia. Kiedy osoba przypomina sobie traumatyczne wydarzenie (kiedy pojawia się napływ negatywnych emocji) może się to zakończyć silnym przeżyciem podobnym do samej traumy.

Sugerowane sposoby reagowania to:

- Udostępnij miejsce aby mogli ochłonać i na spokojnie opowiedzieć o tym co się wydarzyło.
- Daj uczestnikowi możliwość opowiedzenia historii przed etapem tworzenia opowieści cyfrowej.
- Upewnij się, że uczestnik chce się podzielić historią ponieważ jest 'ciekawa'.
- Upewnij się, że od wydarzenia upłynęła odpowiednia ilość czasu.

Jeśli widzisz, że uczestnik się obawia, jest przestraszony lub reaguje w sposób nerwowy, powinieneś reagować. Nie oznacza to że nie powinni wykorzystywać tych bodźców do tworzenia opowieści, ale musisz ich poinformować że istnieją też inne opcje.

Upewnij się też, że nie ma to wpływu na pozostałych uczestników i czy oni również nie będą potrzebować dodatkowego wsparcia.

Pamiętaj:

Jeśli uczestnik wykazuje objawy stresu związane z danym bodźcem, nigdy nie jest za późno na wycofanie się z tego. Moderator powinien to wyjaśnić, tak aby uczestnicy nie kontynuowali pod presją, myśląc że nie powinni przerywać.

Chwila refleksji

“Ważne jest, aby przeprowadzić ocenę w trakcie i po zakończeniu warsztatu. W drugim dniu trwania warsztatów daliśmy uczestnikom kartkę, aby anonimowo opisali, co im się podobało a co nie. Tak samo zrobiliśmy też ostatniego dnia po projekcjach filmów.”

6 Udostępnienie i zakończenie

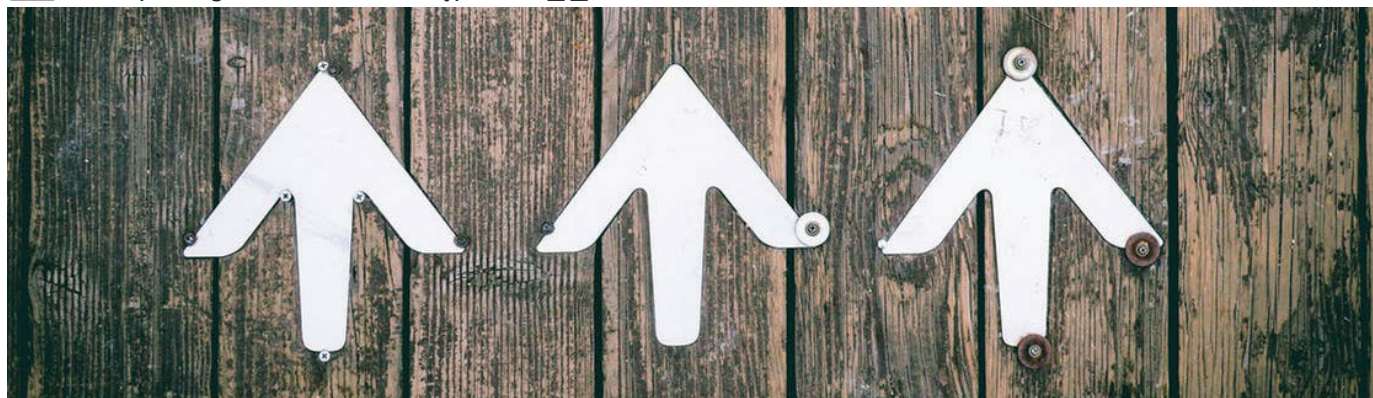
Dzielenie się opowieściami i kończenie warsztatów wymaga nie tylko zaprezentowania filmów i pożegnania uczestników, ale również uświadomienie im co w ramach tych warsztatów osiągnęli.

Cele

- 1 Zrozumienie znaczenia odpowiedniego zakończenia warsztatów.
- 2 Umożliwienie uczestnikom uczczenia osiągnięć a także refleksji nad procesem tworzenia opowieści i pracą w grupie.

http://idigstories.eu/Udostępnienie_i_zakończenie

Najważniejsze wskazówki:

Czy każdy dobrze widzi ekran, na którym wyświetlane są opowieści?

Czy każdemu jest wygodnie? Czy w sali jest wystarczająco dużo miejsca dla wszystkich? Czy będziesz potrzebował osobnego pomieszczenia?

Czy wiesz jak prezentować opowieści?

Czy masz podsumowanie każdej z opowieści? Czy przedstawia ono opowieść ale nie podaje zbyt wielu szczegółów?

Czy uczestnicy wiedzą co dalej stanie się z ich opowieścią?

Udostępnienie w Internecie? Czy filmy te zostaną wykorzystane w promocji szkoleń? Czy wiedzą że mogą nie wyrazić zgody?

Czy uczestnicy zaproszą na pokaz znajomych?

Wszyscy muszą się co do tego zgodzić. Jeśli przyjdą, mogą zobaczyć jedynie filmy przygotowane przez ich znajomych. Zaleca się wspólne oglądanie.

Jak się pożegnasz?

Ćwiczeniem? Dyskusją? Jak uczcisz zakończenie i podsumujesz cały proces?

Szybkie linki:

- **Najważniejsze wskazówki**
- **Praktyka**
- **Chwila refleksji**

Praktyka

Wyświetlanie

Opowieści cyfrowe tworzy się po to aby się nimi dzielić, tak więc przygotowanie się do ich pokazania powinno zacząć się już na samym początku warsztatów. Upewnij się, że uczestnicy mają świadomość tego, że ich filmy zostaną publicznie pokazane i udostępnione innym na koniec warsztatów.

Zaplanuj wyświetlenie jakiejś ciekawej opowieści:

- Przygotuj odpowiednio zaciemnioną salę, i upewnij się że ekran jest dobrze widoczny dla wszystkich uczestników
- Korzystaj z wysokiej jakości sprzętu audio/wideo
- Trener powinien powiedzieć parę słów przed prezentacją każdego z filmów, aby zmniejszyć obawy twórcy i zapewnić uwagę odbiorców. Należy powstrzymać się od krytycznych uwag i przestrzec przed tym innych uczestników.
- Wszyscy uczestnicy powinni być obecni podczas wyświetlania filmów. Zobacz „Tworzenie bezpiecznej przestrzeni”
- Rozważ drugi pokaz filmów, dla szerszej publiczności (za zgodą twórcy filmu)
- Uczcij powstanie każdego z filmów!
- Pozwól uczestnikom uczcić swoje osiągnięcia, poświęć czas na to i na dzielenie się emocjami.
- Jeśli uczestnik jest nieobecny, zaprezentuj ich film i poinformuj ich o tym.

Instruktaż

Tak jak wszystkie procesy grupowe, warsztaty z tworzenia opowieści cyfrowych wymagają odpowiedniego zakończenia. Stwarza to również możliwość dla każdego uczestnika podzielenia się opinią z grupą i trenerem odnośnie całego procesu.

- Może odbyć się to przy okazji dyskusji grupowej, podczas gdy uczestnicy siedzą w okręgu lub w czasie innego ćwiczenia. Zobacz poniższe „Icebreakery i ćwiczenia aktywizujące”

- Jest to czas na podzielenie się osobistymi doświadczeniami, nie na rozmowę dotyczącą zaprezentowanych filmów, a już z pewnością nie na krytykowanie ich. Każdy uczestnik powinien mieć możliwość wypowiedzenia się, wliczając w to trenerów i ich asystentów. Może to obejmować jedno pozytywne i jedno negatywne doświadczenie ze szkolenia.

Tworzenie 'bezpiecznej przestrzeni'

Czy przekazano jasną informację odnośnie tego jak filmy zostaną udostępnione i uzyskano zgody twórców? Czasami uczestnicy nie chcą się dzielić swoimi opowieściami z szerszą publiką. Może to być kwestia szczególnie istotna w przypadku na przykład imigrantów.

Pozostałe osoby (rodzina, znajomi) mogą zostać zaproszeni na pokaz filmów, tylko w przypadku zgody wszystkich pozostałych uczestników. Bądź przygotowany na odmówienie „nieproszonym” gościom. W niektórych przypadkach, decyzja o zamkniętej prezentacji, będzie zależała od moderator, np. w przypadku kiedy podczas warsztatów pojawiały się problem czy drażliwe kwestie.

Filmy tworzone przez dzieci potrzebują zgody rodziców/opiekunów na zaprezentowanie. Trzeba się również zastanowić nad uzyskaniem zgody od innych narażonych grup, na przykład osób dorosłych z zaburzeniami poznawczymi.

Chwila refleksji

Czy odpowiednio zakończyłeś cały proces?

Łatwo jest zaniedbać zakończenie, ponieważ koncentrujemy się bardziej na tworzeniu opowieści, przygotowaniu i edycji filmów. Jakkolwiek, 'zamknięcie' grupy i umożliwienie uczestnikom podzielenie się spostrzeżeniami i doświadczeniami jest naprawdę ważne, więc zostaw sobie na to trochę czasu i energii. Może to być na zasadzie dzielenia się opinią z partnerem lub w formie innego ćwiczenia.

Możesz również rozważyć przeprowadzenie oceny pomysłów i doświadczeń, tak aby móc się nimi podzielić na kolejnych warsztatach.

Icebreakery, ćwiczenia aktywujące i umożliwiające lepsze poznanie

Co zabieram, a co zostawiam za sobą:

Uczestnicy siedzą w kręgu i każdy z nich dzieli się pozytywnymi wspomnieniami z warsztatów DST oraz negatywnymi odczuciami, które chcieliby zostawić za sobą. Na przykład, „Zachowam poczucie dumy z tego, że potrafiłem podzielić się swoją historią. Zostawiam za sobą uczucie gniewu, spowodowane tym, że nie mogłem pobrać wybranego zdjęcia”.

Narysuj swoją podróż:

Poproś uczestników o opisanie swojej wspólnej podróży przez proces tworzenia opowieści. Możesz to zrobić zaznaczając etapy całego procesu na papierze, lub ustawiając odpowiednio uczestników i pozwalając im na wspólne opowiedzenie procesu. Celem tego jest zapamiętanie poszczególnych etapów procesu tworzenia opowieści cyfrowych i refleksji grupowej na temat zmian wprowadzonych w trakcie tego procesu.

Cyfrowe zakończenie:

Twoja grupa może zechcieć wspólnie stworzyć opowieść cyfrową prezentującą cały proces. Może zawierać ona komentarze i zdjęcia wykonane w trakcie warsztatów.

Załączniki

Pisemna zgoda

Imię .....

Nazwisko .....

Kontakt:

email .....

nr. telefonu .....

Rozumiem, że założeniem ..... jest opracowanie opowieści cyfrowych, które będą dostępne jako materiały edukacyjne i szkoleniowe, zwiększające jakość i atrakcyjność materiałów do nauki przez całe życie, dla osób dorosłych, ale równocześnie przyjmuję że osoby pracujące w projekcie, nie mają kontroli oraz nie biorą odpowiedzialności za możliwe późniejsze wykorzystanie tych materiałów.

Wiedząc to, wyrażam zgodę na:

wykorzystanie mojej opowieści jako rezultatu projektu;

wykorzystanie mojej opowieści w programach szkoleniowych;

wykorzystanie fotografii/materiałów wideo zawierających mój wizerunek, pokazujących moje zaangażowanie w projekt.

Uzyskałem wszelkie potrzebne zgody na wykorzystanie materiałów użytych w mojej opowieści.

W odniesieniu do upowszechniania mojej opowieści, oświadczam, że:

- ☐ Zgadzam się na opublikowanie mojej opowieści w Internecie
- ☐ Zgadzam się na wykorzystanie mojej opowieści wyłącznie do celów edukacyjnych
- ☐ Nie wyrażam zgody na wykorzystanie mojej historii

(skreśl właściwe)

.....

Data

.....

Podpis

Szablon oceny

Jest to forma oceny i zebrania opinii po przeprowadzeniu warsztatów, zarówno dla uczestników jak i trenerów.

- Prosimy o wypełnienie tego kwestionariusza dotyczącego warsztatów z tworzenia opowieści cyfrowych DST.

- Kwestionariusz ten jest całkowicie anonimowy.

Szczegóły dotyczące warsztatów/informacje:

Nazwa organizacji prowadzącej warsztaty .....

- Imiona/nazwiska moderatorów .....

Miejsce i data warsztatów .....

- Prosimy o zaznaczenie lub podkreślenie:

Jaka była główna grupa docelowa warsztatów DST?

☐ Osoby dorosłe

☐ Dzieci

☐ Studenci

☐ Młodzież NEET

☐ Uchodźcy/osoby ubiegające się o azyl

☐ Imigranci

☐ Grupa ze specjalnymi potrzebami (Osoby dorosłe/Dzieci)

☐ Inna (proszę określić) .....

Proszę podać przykład i opisać ćwiczenie wykorzystane na początku warsztatów .....

.....

Proszę opisać jakiś swój sukces podczas warsztatów .....

.....

Proszę opisać wybraną kwestię/problem, który wystąpił w trakcie warsztatów i jak sobie z nim poradzono .....

.....

Jeśli mógłbyś udzielić jednej rady osobie która prowadzi warsztaty DST dla podobnej grupy uczestników, co by to było .....

.....

Czy masz jakieś inne uwagi czy komentarze, odnośnie tego doświadczenia, którymi chciałbyś się podzielić, a które mogłyby się przydać innym?

.....

